

Ekumenska
Humanitarna
Organizacija

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2023

—
www.ehons.org

**Ekumenska
Humanitarna
Organizacija**

21000 Novi Sad, Ćirila i Metodija 21

office@ehons.org

www.ehons.org

021/466-588

30 GODINA EKUMENSKE HUMANITARNE ORGANIZACIJE

Dragi prijatelji, kolege, saradnici, partneri, poštovaoci naše organizacije,

U 2023. godini smo doživeli brojne uspehe i prošli smo kroz mnoge izazove. Nastavili smo da radimo sa svim našim ciljnim grupama pružajući materijalnu pomoć, pravnu podršku, ekonomsko osnaživanje, pomoć u obrazovanju, poboljšanje stambenih uslova, kućnu negu i pomoć u kući, socijalnu, emotivnu i zdravstvenu podršku i druge vidove podrške.

Trudili smo se da odgovorimo na potrebe ugroženih ljudi ali i da radimo na razbijanju predrasuda koje postoje u društvu kada su u pitanju marginalizovane grupe. Dešavanja na terenu, kao i narativ prisutan u javnosti, podstakli su nas da pokrenemo i nove projekte koji će doprineti senzibilizaciji društva kada su u pitanju izbegle osobe i migranti. Radili smo sa novim ciljnim grupama kao što su studenti, predstavnici medija, roditelji dece sa neurorazvojnim poremećajima i drugi. Kao i uvek do sada, EHO je reagovao nakon prirodnih katastrofa te realizovao projekat kojim su se ublažile posledice bujičnih poplava po lokalno stanovništvo.

Strateško planiranje nas je pratilo tokom cele godine. U okviru ovog procesa, organizovali smo niz sastanaka u koje su se uključili za našu organizaciju svi bitni akteri. Kao rezultat ovih sastanaka dobili smo i novi strateški plan za period 2024-2028. godine kojim ćemo se voditi u našem radu u narednim godinama.

Kao što sam najavila u prethodnom izdanju godišnjeg izveštaja, 2023. je godina od izuzetnog značaja za sve nas koji radimo u EHO jer je ovo godina našeg velikog jubileja - 30 godina postojanja naše i vaše Ekumenske humanitarne organizacije!

Pored brojnih realizovanih aktivnosti na našim projektima, uspeli smo da na mnoge načine obeležimo ovaj, za našu organizaciju, istorijski značajan moment.

Obeležavanje jubileja smo započeli 20. februara na Svetski dan socijalne pravde, kada smo preskonferencijom proslavili 19. februar - rođendan naše organizacije. Tada smo najavili sve bitne događaje i planove proslavljanja ovog velikog jubileja.

Centralna proslava na kojoj su nastupili predstavnici naših korisnika i crkava članica održana je 10.

maja u Novom Sadu, kada su se mnogi naši partneri i prijatelji odazvali pozivu i uveličali nam ovaj, za sve zaposlene u EHO, značajan dan.

Izložbom „Otisak dobročinstva“, koju smo organizovali 10. oktobra u Kulturnoj stanicici „Barka“ u Novom Sadu, simbolično smo prikazali 30 dokumentarnih fotografija koje su nastale tokom našeg tridesetogodišnjeg rada.

Poslednji događaj u nizu je bio posvećen našem prvom direktoru i osnivaču Karolju Berešu koji je postavio čvrste temelje naše organizacije na kojima ona i dan danas stoji. Dana 30. oktobra smo otkrili bistu ovog velikog čoveka u dvorištu našeg centra u Novom Sadu.

Ova godina nam je donela i nove publikacije. „Dobročinstvo na prelomu dva veka“ je knjiga koja u kratkim crtama prezentuje naš tridesetogodišnji rad sa ugroženim ljudima. Izdali smo i treći „Katalog projekata Ekumenske humanitarne organizacije od 1993. do 2023. godine“.

Ponosni smo i na dokumentarni film koji prati i ilustruje 30 godina rada naše organizacije.

Trideset godina u životu čoveka predstavlja istovremeno pravu mladost i prvu zrelost. Trideset godina nije tako veliki jubilej ali označava jedan u nizu jubileja koji čekaju našu organizaciju, a obeležavanjem sigurno koračamo u budućnost, stvarajući nove projekte kojima ćemo pomagati ljudima.

Ponosni smo na uspehe naših kolega, saradnika, volontera, sadašnjih, ali i bivših, a zahvalni smo i svima koji nam svih ovih godina pomažu. U pitanju su naši partneri-donatori, bez kojih ne bismo uspeli da realizujemo brojne projekte. Crkve članice naše organizacije nam kroz svoje članstvo u Skupštini takođe pomažu i velika zahvalnost pripada i njima. Zahvaljujemo se svim ljudima koji nas podržavaju, institucijama i organizacijama, ali i našim korisnicima od koji smo tokom ovih godina puno naučili i još uvek učimo.

I za kraj, želim svima nama da smelo koračamo napred u susret novim idejama i projektima kao što smo to radili do sada.

**Anna Brtka Valent,
direktorka**

O nama

Ekumenska humanitarna organizacija je razvojna organizacija koja praktičnim delovanjem, odnosno sprovođenjem projekata, vođena hrišćanskim etičkim vrednostima, doprinosi izgradnji pravednog društva u kome se poštuju različitosti.

Ljudska prava, jednakost i ljudsko dostojanstvo, mir i pomirenje, međuverska saradnja, solidarnost, socijalna pravda i inkluzija, održivi razvoj, odgovornost, efikasnost i transparentnost, te participativan način rada osnovne su vrednosti EHO i njima se organizacija rukovodi u svom radu.

Ciljne grupe EHO su sve ranjive i marginalizovane grupe čija su ljudska prava narušena i/ili su diskrimisane. Organizacija direktno sarađuje s decom i mladima, osobama s invaliditetom, starim osobama, migrantima, pripadnicima romske zajednice, osobama sa zdravstvenim problemima, nezaposlenim osobama, devojčicama i ženama, mlađim crkvenim liderima i organizacijama civilnog društva. EHO radi i s lokalnim zajednicama, pokrajinskim i republičkim organima uprave i institucijama sistema, sa svima onima koji su nadležni za sprovođenje politika čiji je cilj unapređenje položaja ranjivih i marginalizovanih grupa.

Vizija EHO

Građansko društvo koje poštuje ljudsko dostojanstvo.

Misija EHO

Ekumenska humanitarna organizacija je razvojna organizacija koja praktičnim delovanjem, vođena hrišćanskim etičkim vrednostima, doprinosi izgradnji pravednog društva u kome se poštuju različitosti.

Strateški ciljevi EHO (2019-2023)

- ▶ Razvoj civilnog društva kroz zagovaranje prava, socijalnu inkluziju, razvijanje potencijala ranjivih grupa, kao i kroz partnerstvo s državnim institucijama i drugim zainteresovanim stranama.
- ▶ Uključivanje usluga EHO u postojeći sistem socijalne zaštite i razvoj inovativnih usluga kroz izgradnju sopstvenih kapaciteta i partnerstvo sa svim zainteresovanim stranama.
- ▶ Poboljšanje saradnje među etničkim i verskim zajednicama u zemlji, kroz informisanje, javno zagovaranje, partnerstvo, razvoj interkulturnosti, uspostavljanje dijaloga i zajedničke aktivnosti na izgradnji mira i pomirenja.
- ▶ Participativno upravljanje, razvoj i jačanje organizacionih resursa i kapaciteta i obezbeđivanje institucionalne i finansijske održivosti organizacije.

Opštine u kojima smo radili

Kragujevac

Niš

Beočin

Kovin

Velika Plana

Beograd (Zvezdara,

Voždovac)

Raška

Žabljak

Vrbas

Novi Sad

Bačka Palanka

Zrenjanin

Stara Pazova

Surdulica

Lebane

Smederevska Palanka

Bečeј

Bački Petrovac

Plandište

Opovo

Gadžin Han

Alibunar

Mali Idoš

Bać

Šid

Sombor

Lajkovac

Mionica

Kraljevo

Aleksinac

Kruševac

Bor

Knjaževac

Leskovac

Vranje

Kula

Zemun

Subotica

Ruma

Zrenjanin

Žabljak

Socijalna inkluzija za dostojanstven život Roma i drugih osetljivih osoba u Srbiji 2023–2026

Svizijom da se Romima i pripadnicima drugih osetljivih grupa u Srbiji omogući da uživaju svoja socijalna i ljudska prava bez diskriminacije, EHO počinje da sprovodi novi ciklus četvorogodišnjeg projekta.

Projekat je usmeren na ključna pitanja za koja se zna da imaju negativan uticaj na kvalitet života Roma i drugih osetljivih osoba nastanjениh u podstandardnim naseljima. Aktivnosti će se sprovoditi u okviru tri oblasti: prevencija i borba protiv diskriminacije i ciganizma, obrazovanje i stambena podrška u ozakonjenju kuća.

Sporazumi o saradnji potpisani su sa sedam lokalnih samouprava: Beočin, Kovin, Kragujevac, Niš, Velika Plana, Voždovac i Zvezdara. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije podržalo je sprovođenje projekta u ovih sedam lokalnih samouprava.

Sa 20 zaposlenih u medijima, organizovana je prva od sedam radionica s ciljem da utiče na to da više medijskih sadržaja mora biti posvećeno prevenciji i borbi protiv diskriminacije i ciganizma. Za 119 javnih službenika iz lokalnih institucija u Beočinu, Kovinu, Kragujevcu, Voždovcu i Zvezdari održane su obuke na temu antidiskriminacije i anticiganizma. Formirana je grupa od 13 ambasadora anticiganizma koji su počeli sa pripremama za aktivnu prevenciju i borbu protiv diskriminacije, ciganizma i promovisanje tolerancije. Dvoje mladih Roma uz mentorsku podršku podržano je u savladavanju veština i tehnika promovisanja i vidljivosti aktivnosti

protiv diskriminacije društveno osetljivih grupa. Okupljena je grupa od 14 vršnjačkih edukatora iz sedam partnerskih škola koja doprinosi kreiranju nediskriminacionog ambijenta u školi i širem okruženju.

Saradnja je uspostavljena sa sedam osnovnih škola iz partnerskih gradova i opština: „Bora Radić“ iz Bavičića, „Jovan Grčić Milenko“ iz Beočina, „19. oktobar“ iz Kragujevca, „Vuk Karadžić“ iz Niša, „Vojvoda Putnik“ iz Ripljaka, „Despot Stefan Lazarević“ iz Zvezdare i „Karađorđe“ iz Velike Plane. U ovim školama organizovana je pomoć pedagoškim asistentima u pružanju dodatne podrške u obrazovanju. Podrška devojčicama iz romske zajednice koje su u riziku od ranog napuštanja obrazovanja organizovana je kroz „Klub za devojčice“ koji je formiran u svih sedam pomenutih škola. Klubovi su okupili 103 devojčica. Karijerno savetovanje je pruženo za 150 učenika sedmog i osmog razreda.

Interkulturnalne, inkluzivne, antidiskriminacione i obuke profesionalne orientacije završilo je 199 nastavnika iz 17 škola iz partnerskih gradova i opština. Dodeljeno je 11 grantova školama za izabrane male školske projekte.

Za 147 romskih porodica iz podstandardnih naselja u Beočinu, Kovinu, Kragujevcu, Nišu i Zvezdari pokrenut je postupak ozakonjenja nezakonito izgrađenih stambenih objekata.

Koordinatorka:

Sladana Jovanović > sladjana@ehons.org

Partnerstvo: gradimo i radimo za inkluzivnu Rašku – Evropski program stambene podrške i aktivnog uključivanja

Projekat je sproveden u okviru programa „Podrška Evropske unije socijalnom stanovanju i aktivnoj inkluziji“. Program u Srbiji implementira Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS). Ekumenska humanitarna organizacija je sa Centrom za socijalni rad Raška bila partner Opštini Raška u sprovođenju projekta.

Na poziv Opštine Raška 2019 godine, organizovan je rad sa 18 romskih porodica čiji su stanovi izgoreli u požaru, trajno oštećeni uticajem vlage, nebezbedni i neuslovni za humano stanovanje. EHO je kroz projekat „Socijalna inkluzija Roma i drugih osetljivih grupa u Srbiji 2019-2022“, koji finansira švajcarska organizacija HEKS/EPER, finansirala: rad sa zajednicom i planiranje „mogućih budućih životnih uslova“, izradu kompletne projektno-tehničke dokumentacije za građevinsku dozvolu i izgradnju stanova, pisanje projektnog predloga i izradu modela antidiskriminacionog kodeksa. Ovaj proces pripreme, koji je trajao nešto više od dve godine, omogućio je Opštini Raška da obezbedi finansiranje iz sredstava EU, a romskim porodicama potpunu promenu stambenih i životnih uslova.

Projektom je do kraja septembra 2023. godine podržano 27 porodica sa ukupno 89 članova kroz mere unapređenja stambenih uslova i mere uključivanja u društvenu zajednicu. Članovima podržanih porodica se kontinuirano pomagalo u postupcima ostvarivanja socijalnih i ekonomskih prava kao i jačanju radnih kompetencija kako bi unapredili svoj status na tržištu rada, obrazovanju dece, jačanju porodice, zapošljavanju, pristupu zdravstvenim i socijalnim uslugama i pribavljanju ličnih dokumenata.

Ukupno 18 porodica iz romske zajednice je 23. septembra 2023. godine stambeno zbrinuto useljenjem u novoizgrađene stanove u naselju Kućevski lug u Raški. Za dve višečlane porodice iz romske zajednice kupljene su i 15. septembra 2023. dodeljene socijalne kuće. Sedam porodica, čiji su članovi osobe sa invaliditetom, žene žrtve porodičnog nasilja i Romi, dobile su stambenu podršku kroz rekonstrukciju kuća u kojima žive i na taj način su im unapređeni stambeni uslovi.

Grant menadžer:
Sladana Jovanović > sladjana@ehons.org

Mobilizacija i razvoj romske zajednice – korak napred

Trogodišnji projekat koji je EHO sprovodila doprineo je boljoj integraciji Roma u društvo i unapređenju njihovog društvenog statusa.

U trećoj godini sprovođenja organizovane su obuke za šest lokalnih romskih udruženja: Udrženje žena „Orašac“ iz Aranđelovca, „Integrativni Global Centar“ iz Kragujevca, „Crna dama“ iz Novog Sada, „Amaro Drom“ iz Smederevske Palanke, „Centar za sigurnu budućnost Roma Surdulice“ iz Surdulice i „Romska ženska inicijativa“ iz Žabљa. Kroz obuke su unapređene njihove veštine pisanja i sprovođenja inicijativa i malih projekata u lokalnim zajednicama.

Naučene veštine i nova znanja ova udruženja su primenila u pisanju i podnošenju malih projekata

koje je EHO finansijski podržao kroz ovaj projekat. Do kraja 2023. uspešno su sprovedeni sledeći projekti: „Diskriminaciju isključi – o njoj sve nauči“ u Aranđelovcu; „Ljudska prava su tvoja i moja prava, prava svakog čoveka!“ u Kragujevcu; „Imam pravo da znam ko sam i gde pripadam“ u Novom Sadu; „Standovi interkulturalnosti i tradicionalne kuhinje“ u Smederevske Palanci; „Čovek je ljudsko biće, a ne roba“ u Surdulici i „Diplomom protiv diskriminacije“ u Žablju. Rezultati ovih lokalnih inicijativa predstavljeni su na završnom događaju kojim je obeležen kraj ovog trogodišnjeg projekta i najavljen početak novog trogodišnjeg projekta.

Koordinatorka:
Sladjana Jovanović > sladjana@ehons.org

Obrazovanje i ekonomsko osnaživanje marginalizovanih grupa

Tokom 2023. godine nastavljeno je sprovođenje projektnih aktivnosti na unapređenju socioekonomске situacije marginalizovanih grupa u Vojvodini u okviru dve oblasti: ekonomsko osnaživanje i obrazovanje. Planirano je da 588 pripadnika marginalizovanih grupa (Romi, interni raseljeni, povratnici, primaoci socijalne pomoći) bude podržano tokom trajanja projekta (1. juli 2022. – 30. juni 2025) kroz različite aktivnosti.

U ovom periodu organizovane su tri obuke o pisanju biznis plana u cilju unapređenja mogućnosti za povećanje prihoda marginalizovanih grupa kojima je prisustvovalo 33 korisnika. Grantovima za početnike u biznisu u vidu alata i opreme za obavljanje sopstvenog posla podržano je 16 korisnika. Takođe su organizovane obuke za započinjanje sopstvenog biznisa i unapređenja znanja iz oblasti preduzetništva i samozapošljavanja kojima je prisustvovalo 50 korisnika.

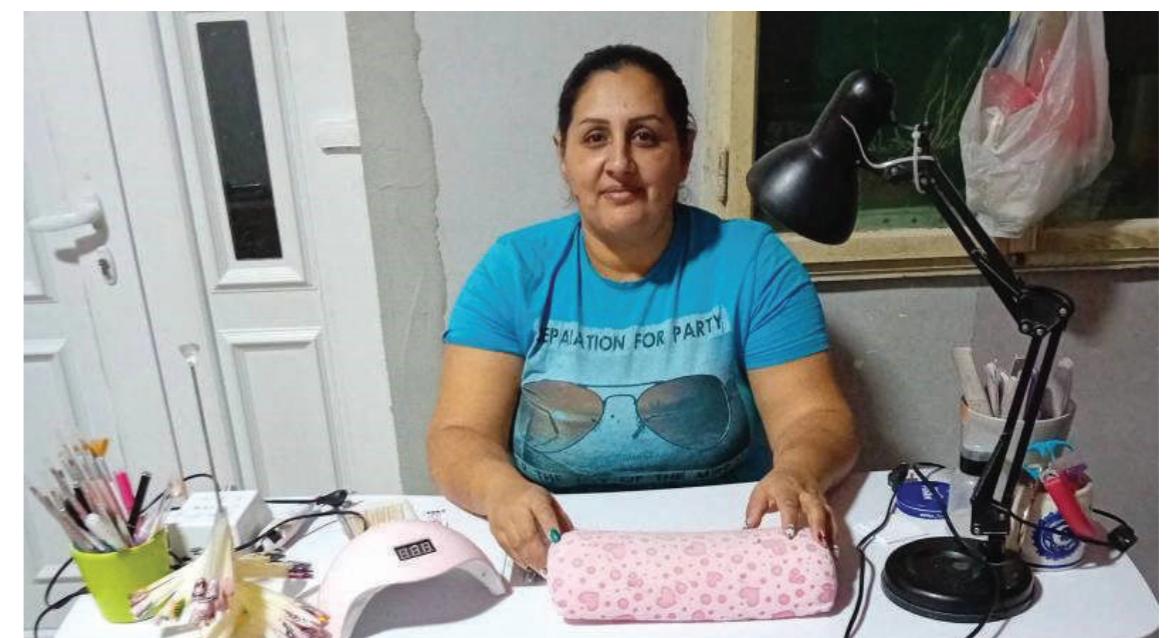
U cilju podrške samozapošljavanju marginalizovanih grupa, realizovana je podrška u pokretanju sopstvenog biznisa za četiri korisnika. Oni su podržani u procesu registracije preduzetničke radnje, opremom i alatom u vrednosti od 3.000 evra i plaćenim knjigovodstvenim uslugama tokom šest meseci. Svim korisnicima je tokom trajanja projekta na raspolaganju mentorsko praćenje i podrška.

U cilju unapređenja obrazovne integracije dece i mladih iz marginalizovanih grupa uspostavljena je saradnja sa osnovnim školama u Novom Sadu, Rumi, Subotici i Zrenjaninu, kao i sa dve srednje škole u Novom Sadu koje su u sistemu dualnog obrazovanja. Individualnom mentorskom podrškom, školskim priborom i radionicama su podržana 124 učenika od prvog do osmog razreda, s posebnim fokusom na decu koja pohađaju prvi, peti i osmi razred u osnovnoj, kao i završne razrede u srednjoj školi.

Kroz komplementarne aktivnosti u oblastima obrazovanja i ekonomskog osnaživanja težimo da marginalizovanim grupama pružimo jednake šanse da izđu iz siromaštva i unaprede svoju poziciju u društву.

Tokom 2023. godine su: organizovane tri obuke i 33 korisnika stekla su osnovna znanja o pisanju biznis plana kroz neposredni rad sa trenerom; grantom za početnike podržano je 16 korisnika; organizovano je šest obuka i 50 korisnika su stekli znanja iz oblasti preduzetništva i samozapošljavanja; individualnom mentorskom podrškom i školskim priborom podržana su 124 učenika; organizovane su 42 radionice sa ciljem jačanja kapaciteta učenika.

Koordinatorka:
Tanja Stojković > tanjas@ehons.org

Osnaživanje lokalnih romskih organizacija

Projekat je imao za cilj osnaživanje romskih udruženja građana za pokretanje lokalnih inicijativa koje odgovaraju na socijalne, obrazovne, kulturne i ostale potrebe romske zajednice. Inicijative su doprinisile unapređenju položaja romske zajednice na lokalnom nivou kroz sprovođenje šest malih lokalnih projekata: „Biram obrazovanje: podrškom u učenju do izvesnije budućnosti“ Humanitarnog udruženja „Đina“ iz Bačkog Gradišta, „Nije teško biti IN“ Udruženja Roma „Herc“ iz Lebana, „Promovisanje dualnog obrazovanja“ Udruženja žena „Edukativni centar mladih neda“ iz Novog Sada, „Centar za integraciju Roma“ Udruženja Roma intelektualaca iz Prekodolca, „Inicijativa mali i veliki učimo zajedno“ Centra za razvoj romske zajednice „Amaro drom“ iz Smederevske Palanke i „Jedino obrazovanjem pozitiv-

no menjamo sebe i okruženje“ Udruženja građana „Čarain“ iz Tovariševa.

Ovi mali lokalni projekti su se odnosili na rešavanje problema obrazovanja marginalizovane dece na nivou njihovih lokalnih zajednica. Ciljna grupa su bile osobe iz marginalizovanih grupa, romska deca, deca iz hraniteljskih porodica i njihovi roditelji/staratelji. Realizacija projektnih aktivnosti se odvijala na teritoriji sledećih opština: Bačka Palanka (selo Tovarišovo), Bečej (Selu Bačko Gradište), Lebane, Novi Sad, Smederevska Palanka, Surdulica (selo Prekodolce).

Koordinator:

Milisav Milinković > milisav@ehons.org

Podrška integraciji povratničkih porodica

Projekat se bavio integracijom povratnika po osnovu Sporazuma o readmisiji iz pokrajine Baden-Virtemberg i drugih delova Nemačke u Republiku Srbiju, kao i podrškom njihovom dostojanstvenom povratku i sprečavanju glavnih razloga ponovljene ilegalne migracije. Ekumenska humanitarna organizacija je od 2016. do 2023. godine, u dva ciklusa ukupno podržala 379 ugroženih porodica (sa preko 1.860 članova) koje su se dobровoljno vratile ili su deportovane u Republiku Srbiju iz Savezne Republike Nemačke. U ovom ciklusu od 2020. do 2023. godine, EHO je podržao 137 porodica sa 650 članova koji su u našu zemlju stigli iz pokrajine Baden-Virtemberg i iz drugih delova Nemačke.

Podrška integraciji povratničkih porodica obuhvatila je četiri mere. Prva mera je uključivala uspostavljanje minimalnih sanitarnih uslova i poboljšanje uslova stanovanja kroz unutrašnje opremanje objekta i manje popravke u kući. Druga mera je uključivala ekonomsko osnaživanje putem samozapošljavanja, selekciju i dodelu startap grantova za najbolje biznis inicijative i informisanje i savetovanje povratnika o mogućnostima traženja posla. Treća mera je uključivala urgentnu pomoć u zavi-

snosti od potreba porodice: nabavku hrane, higijene, lekova za nastavak lečenja lica koja nemaju zdravstvenu zaštitu, školskog pribora, neophodnih dokumenata. Četvrta mera je uključivala povezivanje povratničkih porodica sa institucijama i udruženjima.

U kuće ovih ljudi uvedeni su minimalni sanitarni uslovi, opremljeni su im domovi nameštajem i obavljene manje popravke. Posebno korisna mera za povratničke porodice bila je dodata startap grantova za najbolje biznis inicijative, kao i informisanje i savetovanje o mogućnostima nalaženja posla. Organizovana je urgentna pomoć nabavke hrane, higijene, lekova za nastavak lečenja onih koji nisu imali zdravstvenu zaštitu, kao i kupovina školskog pribora.

Mreža saradnika na terenu učinila je mnogo da bi povezala povratničke porodice s lokalnim institucijama i udruženjima kako bi se porodice što brže i bolje inegrisele u lokalnu sredinu.

Koordinator:

Milisav Milinković > milisav@ehons.org

Servisni centar – početna tačka

Projekat je pokrenut u cilju unapređenja dostupnosti usluga namenjenih povratnicima po osnovu Sporazuma o readmisiji i povećanja nivoa njihove informisanosti o lokalnim uslugama i drugim dostupnim oblicima podrške, kao i unapređenja socijalne kohezije, prihvatanja različitosti i razvijanja socijalnih i ličnih kompetencija dece i mladih povratnika i nepovratnika u Novom Sadu.

Uspostavljen je Servisni centar na lokaciji koja je dostupna direktnim korisnicima koji je doprineo unapređenju sistema evidentiranja povratnika u Gradu Novom Sadu i direktno je uticao na odnos potreba-odgovor/podrška. Organizovanjem različitih aktivnosti u Servisnom centru, kao što su fokus grupe, info-dani (predstavljanje aktivnosti različitih institucija i organizacija), inkluzivno-edukativne radionice, i druge aktivnosti za decu i mlade, doprinelo se i boljoj motivaciji povratnika i njihovih porodica da se (re)integrišu u društvo.

Projekat je u skladu sa Lokalnim akcionim planom za unapređenje položaja izbeglih i interno raseljenih lica, povratnika po osnovu Sporazuma o readmisiji, migranata bez utvrđenog statusa i tražilaca azila u Gradu Novom Sadu za period 2022-2025.

Tokom projekta je 142 povratnika dobilo podršku u vidu informisanja o dostupnim uslugama, održane su tri fokus grupe sa 31 učesnikom (sa povratnicima, predstavnicima institucija i organizacija civilnog društva i mladima/decom), 20 dečaka i devojčica povratnika i nepovratnika učestvovalo je u 34 inkluzivno-edukativne radionice, 47 dece je učestvovalo u radionicama dodatne obrazovne podrške, 73 dečaka i devojčica povratnika je učestvovalo u 13 izleta, a organizovane su i dve javne akcije za 10 mladih.

Koordinatorka:
Tijana Čeliković

Dodatna obrazovna podrška deci povratnicima

Projekat je realizovan do kraja novembra 2023. godine. Ciljevi projekta su bili da se preveniraju osipanje dece iz obrazovnog sistema i socijalna isključenost, diskriminacija i nejednakost među vršnjacima, školskom decom, da se promoviše socijalna kohezija, tolerancija, multikulturalizam i volonterizam. Takođe, projekat je radio na povezivanju i umrežavanju in-

stitucija i jačanju njihovih kapaciteta za zajednički brz i adekvatan odgovor na pitanja povratnika i drugih ranjivih grupa sa fokusom na bolji i kontinuirani pristup obrazovanju.

Koordinatorka:
Tijana Čeliković

Podrška obrazovanju socijalno deprivirane dece i mladih u Srbiji

Ovaj troipogodišnji projekat ima za cilj poboljšanje šansi i uspeha u obrazovanju socijalno deprivirane dece i mladih (iz siromašnih porodica i onih koji pripadaju posebno ranjivim kategorijama poput pripadnika romske zajednice ili dece i mladih s invaliditetom i/ili sa smetnjama u razvoju). U pitanju je treći projektni ciklus u koji je uključeno dodatnih pet škola, tako da se sada projekat sprovodi u ukupno 14 lokalnih zajednica širom Srbije: Aleksinac (Aleksinački Rudnici), Bač (Selenča), Bor, Kraljevo, Kruševac (Gornji Stepoš), Knjaževac, Lajkovac (Jabuče), Lebane (Bošnjace), Leskovac, Mali Iđoš, Mionica, Opovo, Šid i Vranje. Podrška se kontinuirano pruža učenicima osnovnih škola od petog do osmog razreda, odnosno prvog razreda srednjih škola, između ostalog, organizovanjem dodatne nastave i radionica, nabavkom školskog materijala, pokrivanjem troškova ishrane i prevo-

za. Školama su donirana i nastavna sredstva kao dodatna podrška za njihov vaspitno-obrazovni rad. Ovim projektom EHO želi da podrži napore škola i lokalnih zajednica da se ulaganjem u obrazovanje siromašne dece ostvare pozitivne lične, društvene i ekonomski promene.

Tokom 2023. godine: 265 dece i mladih je dobilo kontinuiranu projektnu podršku; organizovano je 2.043 dodatna časa za poboljšanje uspeha dece, realizovane su 134 radionice s dodatnom psihološkom i pedagoškom podrškom za dacu i 82 radionice radi motivisanja i osnaživanja roditelja te dece; 16 nastavnika je prošlo šest akreditovanih treninga relevantnih za rad sa decom iz porodica nižeg soci-ekonomskog statusa.

Koordinator:

Damir Krkobabić > damir@ehons.org

Podrška deci koja su u riziku da budu uključena u život i/ili rad na ulici

Aktivnosti u okviru projekta se sprovode na teritoriji grada Novog Sada, u okviru tri podstandardna naselja – Veliki Rit, Bangladeš i deo naselja Adice. Cilj projekta je pružanje podrške deci i mladima i redukovanje broja onih koji ulicu vide kao mesto života i/ili rada i povećavanje broja dece i mladih uključenih u redovne društvene i obrazovno-vaspitne aktivnosti.

Aktivnosti se sprovode direktno na terenu i u saradnji sa ustanovama koje imaju obrazovno-vaspitnu ulogu. Podršku je direktno na terenu pružalo pet vršnjačkih edukatora i devet volontera za terensku podršku koji su realizovali ukupno 408 terenskih obilazaka. Podršku u učenju u obrazovno-vaspitnim ustanovama pružalo je 15 volontera za edukativnu podršku koji su realizovali 494 poseta školama. Kroz podršku deci u učenju podržano je 295 učenika osnovnih škola „Jožef Atila“, „Vuk Karadžić“, „Dušan Radović“ iz Novog Sada i „Veljko Petrović“ iz Begeča kao i korisnika Svratišta za decu i mlade Novi Sad, dok je 216 dece podržano školskim priborom.

Tokom 2023. godine uspostavljena je saradnja sa Udruženjem policajaca i građana „Bezbedna zajednica“ uz čiju saradnju je realizovan i Peti ciklus radionica sportske aktivnosti u koje je bilo uključeno 74 dece. Kao i prethodnih godina, organizovana je i novogodišnja predstava za decu u podstandardnim naseljima i podela 253 novogodišnjih paketića.

Za volontere za edukativnu i terensku podršku na projektu je organizovana obuka na temu „Veština komuniciranja“, a u susret Svetskom danu deteta koji se obeležava 20. novembra održan je događaj u okviru EHO Programa podrške za decu i mlade koji je promovisao ideje i značaj volonterizma i vršnjačke podrške. Organizovana je i sportsko inkluzivna manifestacija „Utakmice prijateljstva“ u koju su bili uključeni mlađi iz podstandardnih naselja grada Novog Sada.

Koordinatorica projekta:
Vedrana Bjelajac / Sanja Grahovac

Projekti podrške obolelima od raka

Cilj projektnih aktivnosti je pružanje praktične, funkcionalne, socijalne i emotivne podrške pacijentima, poboljšanje kvaliteta njihovog boravka na lečenju, promovisanje volonterskog rada u zdravstvenim ustanovama, kao i doprinos dobrobiti pacijenata i poboljšanju kvaliteta njihovog života.

Podrška pacijentima podrazumeva razgovor, aktivno slušanje, pravljenje društva u časovima

usamljenosti, pružanje neophodnih informacija i emocionalne podrške obolelima od raka, njihovim porodicama i prijateljima putem telefona, lične posete, mejla i pisma.

Tokom 2023. godine volonteri angažovani na projektima imali su 264 poziva na SOS liniji.

Koordinatorka:
Borka Vrekić >borka@ehons.org

Prevencija i rano otkrivanje malignih bolesti kod žena iz seoskih sredina u Vojvodini

Početkom 2024. godine završen je trogodišnji projekat koji se bavi ženskim zdravljem. Cilj projekta je bio podizanje svesti žena iz ruralnih područja Vojvodine o važnosti prevencije, ranog otkrivanja raka i potrebi blagovremenog lečenja ove bolesti. Na projektu je bila angažovana lekarka i psihološkinja koje su posjećivale vojvođanska naselja i držale zdravstvene motivacione radionice. Žene su kroz ove radionice motivisane da se redovno kontrolisu i date su im instrukcije kojim institucijama da se javljaju i na koje imaju zakonska prava. Ukupno je održano pre-

ko 30 radionica u 27 naselja u Vojvodini na kojima je učestvovalo preko 250 žena. U okviru projekta podeljeno je 500 brošura. Takođe je otvorena posebna email adresa (zdravlje@ehons.org) za dodatne kontakte sa lekarkom i diskretna pitanja na ovu temu, te su žene imale mogućnost da i na ovaj način dođu do odgovora na svoja pitanja. Ove godine je iz ovog projekta podržan i sistematski pregled zaposlenih.

Koordinatorka:
Marija Parnicki >marija@ehons.org

Pomoć u kući i kućna nega

Opšti cilj programa je poboljšanje kvaliteta života starih i bolesnih lica pružanjem visokokvalitetnih usluga kućne nege i pomoći u kući. EHO je dobio licencu za pružanje usluge pomoći u kući koju izdaje Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja u septembru 2015. godine.

Program se sprovodi u više opština: Alibunar, Bački Petrovac, Gadžin Han, Novi Sad, Opovo, Plandište, Raška i Stara Pazova. Usluge pomoći u kući i kućne nege dostupne su starijima koji imaju fizičke i psihičke teškoće zbog kojih nisu u stanju da samostalno žive u svojim domovima bez redovne pomoći u obavljanju dnevnih aktivnosti, nege i nadzora, a nemaju raspoloživu podršku ili imaju nedovoljnu porodičnu podršku.

Tokom 2023. godine služba kućne nege i pomoći u kući imala je 712 korisnika. Za pružanje medicinskih i socijalnih usluga bilo je angažovano 69 medicinskih sestara i negovateljica koje su pružile ukupno 69.300 kućnih poseta. Voluntersku službu psihosocijalne podrške koristilo je 22 starije osobe u Novom Sadu.

Koordinatorka:
Borka Vrekić > borka@ehons.org

Lični pratilac deteta

EHO je u februaru 2019. godine dobio licencu za pružanje usluge lični pratilac deteta koju izdaje Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Lični pratilac dostupan je detetu s invaliditetom ili smetnjama u razvoju, kome je potrebna podrška u zadovoljavanju osnovnih potreba u svakodnevnom životu prilikom kretanja, održavanja lične higijene, ishrane, oblaćenja i komunikacije s drugima. Podrška ličnog pratilaca pruža se deci koja su uključena u vaspitno-obrazovni sistem od vrtića do kraja redovnog školovanja, uključujući i srednjoškolsko obrazovanje.

Svrha angažovanja ličnog pratiloca jeste da se detetu pruži odgovarajuća individualna i praktična podrška da bi bilo u mogućnosti da se redovno školuje i učestvuje u aktivnostima u zajednici, ali i da upostavi što veći nivo samostalnosti.

Partneri na projektu su Opština Bački Petrovac, Opština Gadžin Han i Opština Raška. Tokom 2023. angažovano je 37 ličnih pratilaca, a podršku je dobitlo 37 dece u školskom sistemu.

Koordinatorka:
Borka Vrekić > borka@ehons.org

Dnevni centar za decu i mlade sa invaliditetom

Korisnici usluga su deca i mlađi s teškoćama u mentalnom i fizičkom razvoju na teritoriji opštine Raška. Dnevni centar za decu i mlade sa invaliditetom Raška uključuju usluge psihološke i defektološke kliničke procene i dijagnostike, oligofrenološke, psihološke i fizioterapeutske tretmane dece, individualne tretmane i rehabilitaciju dece i mladih i savetovanje roditelja. Rad na bazi poluintenzivnog psihološkog, defektološkog i fizioterapeutskog tretmana odvija se kroz grupni ili individualni rad, u zavisnosti od potreba korisnika. Za odrasla lica navedene usluge podrazumevaju radno osposobljavanje za rad na mašinama za obradu drveta, metala, plastike, papira i platna, u zavisnosti od mogućnosti i potreba korisnika.

Za sve koji koriste uslugu u trajanju od više od četiri časa dnevno obezbeđen je jedan obrok u skladu s njihovim razvojnim, odnosno zdravstvenim potreba-

ma. Usluga se za jednog korisnika pruža kontinuirano svakog radnog dana, ili jednom ili više puta u toku nedelje, poludnevni ili celodnevni boravak u obimu predviđenom individualnim planom podrške, rešenjem Centra za socijalni rad i mišljenjem interesorne komisije. Partner na projektu je Opština Raška.

Ukupan broj korisnika u 2023. godini bio je 36, od kojih je uslugu fizioterapeuta koristilo 16 korisnika, uslugu defektologa 15 korisnika, uslugu psihologa 36 korisnika, uslugu čuvanja i nege 16 korisnika, kombi prevoz 18 korisnika, usluge ishrane 26 korisnika i 10 korisnika se radno osposobljavalo za rad na mašinama za obradu drveta, metala, plastike, papira i platna, u zavisnosti od mogućnosti i potreba korisnika.

Koordinatorka:
Borka Vrekić >borka@ehons.org

Obuka roditelja-staratelja u cilju adekvatne stimulacije psihomotornog razvoja deteta

Tokom 2023. godine je sprovedeno 12 radionica za roditelje i kontinuirana supervizorska podrška za sedam porodica dece sa neurorazvojnim poremećajem. Radionice su sproveđene u prostorijama Ekumenske humanitarne organizacije i onlajn putem Viber grupe koja je oformljena u te svrhe. Tokom realizacije projekta roditelji-staratelji imali su kontinuiranu podršku u svim segmentima sa akcentom na sopstvenom osnaživanju.

Ovim projektom smo obučili roditelje i motivisali da prepoznaju potencijale i mogućnosti svoje dece stavljajući u senku nedostatke i deficite da bi deci

omogućili da se razvijaju u pravcu što veće samostalnosti, a samim tim i postizanja što boljeg psihomotornog statusa.

Takođe, roditeljima i starateljima deteta sa razvojnim poteškoćama smo obezbedili kontinuirano informisanje i pomoć u razumevanju dijagnoza, kao i osnaživanje u procesu donošenja odluka prilikom izbora intervencija i uključivanja deteta u stimulativne tretmane, kao i vaspitno-obrazovne institucije.

Koordinatorka:
Borka Vrekić >borka@ehons.org

Klub za seniore

Klub za seniore je socijalna usluga za starije osobe koju EHO pruža još od 2002. godine. Osnovan je s ciljem da se unapredi psihofizički status starijih lica kroz socijalizaciju, edukaciju i kreativne radionice, kulturno zabavne sadržaje i drugo. U 2023. godini imali smo preko 35 korisnika koji su se okupljali dva-tri puta nedeljno radi druženja i prisustvovanja raznim kulturno-zabavnim aktivnostima, radionicama i predavanjima. U klubu su im na raspolaganju razne usluge i mogućnosti sticanja dodatnih veština, a najpopularnija je krojačka radionica, gde seniorke koje umeju da šiju prave razne modne dodatke i ukrase. Takođe je popularna radionica kuvanja, gde seniorke pripremaju razna jela i specijalitete. Socijalno slabiji seniori mogu da koriste besplatnu vešernicu i da se snabdeju polovnom garderobom i drugim pokućstvom.

Humanitarna služba „Marta centar“ pruža pomoć socijalno ugroženim i ranjivim kategorijama stanovništva u Novom Sadu i Vojvodini, i to u vidu polovne garderobe, obuće i pokućstva i besplatnog pranja veša. U okviru ovog centra sakuplja se polovna garderoba koju koriste pre svega romske porodice, raseljena lica i stari. U 2023. godini je prikupljeno i podeljeno preko dve tone polovne garderobe. Pranje veša godišnje koristi 10 korisnika iz marginalizovanih kategorija iz Novog Sada. U okviru ove službe zapošljavamo osobe sa invaliditetom preko javnih radova i ove godine smo angažovali četiri osobe sa invaliditetom.

Koordinatorka:
Marija Parnicki > marija@ehons.org

Dnevni centar za osobe sa invaliditetom

Centar ima za cilj unapređenje kvaliteta života osoba sa invaliditetom, razvoj aktivizma i samostalnosti, kao i ekonomsko osnaživanje osoba sa invaliditetom i mentalnim smetnjama. Centar okuplja 12 odraslih i starih korisnika i korisnica različitog stepena i vrste invaliditeta. Na raspolaganju su im razne radionice u okviru radno-okupacionog programa. Podprojekat Dnevnog centra - EHO krojačka radionica koji funkcioniše na bazi socijalnog preduzeća i ove godine zapošljavao je na poslovima reciklaže i pružanja krojačkih usluga stanovništvu tri krojačice, žene

iz marginalizovanih kategorija. Krojačice su ove godine, pored šivenja unikatnih odevnih predmeta i dodataka, pružale krojačke usluge stanovništvu. Učestvovali smo na pet prodajnih izložbi i sajmova.

Ove proizvode možete videti na:
<https://www.instagram.com/ehokrojackiproizvodi/>

Koordinatorka:
Marija Parnicki > marija@ehons.org

Ekumenski forum i Svetski molitveni dan

Ekumenski rad žena odvija se u okviru Ekumenskog foruma žena Vojvodine i Odbora Svetskog molitvenog dana. Cilj je unapređenje međucrvenog dijaloga i izgradnja mira u Srbiji i regionu. Ovaj Odbor čine žene koje dolaze iz pet crkava i uključuju se u razne ekumen-

ske događaje. U 2023. godini održan je Svetski molitveni dan, regionalne ekumenske molitve, razni susreti i prezentacije radova žena.

Koordinatorka:
Marija Parnicki > marija@ehons.org

Odgovor na poplave u Srbiji 2023

Ekumenska humanitarna organizacija je realizovala projekt u partnerstvu sa Dobrotvornom fondacijom Srpske pravoslavne crkve „Čovekoljublje“ i finansijsku podršku ACT Alijanse. Projekat je podrazumevao podelu višenamenske novčane pomoći i savetovanja za očuvanje javnog zdravlja ugroženim kategorijama stanovništva u cilju ublažavanja posledica vanrednog stanja nastalog usled poplava Moravice u Zlatiborskom okrugu i Zapadne

Morave u Rasinskom okrugu u maju i junu 2023. godine. Obuhvat direktnih korisnika humanitarne pomoći u vidu gotovinskih kartica i informativnih lifleta iznosio je 1.000, a pomoć je koordinisana sa kriznim štabovima, centrima za socijalni rad i Crvenim krstom u lokalnim samoupravama koje su pogodjene poplavama.

Koordinator projekta:
Teofil Lehotski > teo@ehons.org

Osnaživanje žena i dece izbeglica

Tokom 2023. godine nastavljeno je sa realizacijom Četvrtog ciklusa projekta. Projektnе aktivnosti su bile usmerene na pružanje podrške ženama i deci iz izbegličke populacije koja borave u prihvatnim centrima u Šidu i Somboru. U organizaciju projektnih aktivnosti bile su uključene dve edukatorke u Šidu i jedna u Somboru. Edukatorke su u skladu sa identifikovanim potrebama korisnika na dnevnom nivou realizovale edukativno-kreativne, društveno zabavne i sportsko-rekreativne aktivnosti sa decom i mladima i okupacione radionice sa ženama. Takođe, uspostavljena je odlična saradnja sa Komesarijatom za izbeglice i migracije Republike Srbije (KIRS), Visokim komesarijatom Ujedinjenih nacija za izbeglice u Srbiji (UNHCR), kao i Centrom za krizno reagovanje i politiku (CRPC) uz čiju saradnju je održan dočaj pod nazivom „Trka prijateljstva”, u koji su bili

uključeni i korisnici centara.

Tokom Četvrtog projektnog ciklusa u Prihvatnom centru u Šidu ukupno je realizovano 53 kreativno-edukativnih radionica sa ženama, 22 društveno-zabavnih aktivnosti, dok je za decu i mlađe organizovano 156 edukativnih, 123 kreativnih, 261 sportsko-rekreativnih radionica i 395 društveno-zabavnih aktivnosti. U Prihvatnom centru u Somboru ostvareno je 103 edukativnih, 87 kreativnih, 196 sportsko-rekreativnih radionica i 297 društveno-zabavnih aktivnosti sa decom i mladima. Takođe kroz projekat je distribuirano 60 pari obuće, 130 novogodišnjih paketića, i realizovana je jedna novogodišnja predstava.

Koordinatorka:
Vedrana Bjelajac / Sanja Grahovac

Podrška u zaštiti i humanitarna pomoć ljudima u pokretu

Cilj projekta je bio da doprinese smanjenju ugroženosti migranata koji se nalaze u prihvatnim, azilantskim i tranzitnim centrima u Srbiji kroz direktnu humanitarnu pomoć i obezbeđivanje pristupa psihosocijalnoj podršci organizovanjem okupacionih radionica u prihvatnim centrima.

Aktivnosti su se sprovodile u okviru 13 prihvatnih centara na nivou Srbije i obuhvatale su obuku 15 volontera iz Sombora, Subotice i Šida za rad sa ljudima u pokretu, obuku 20 socijalnih radnika za pružanje i unapređenje podrške u radu sa ljudima u po-

kretu u 13 prihvatnih centara, podelu gotovinskih kartica najranjivijim kategorijama u 13 prihvatnih, azilantskih i tranzitnih centara u Srbiji, podelu higijenskih paketa namenjenih prihvatnim centrima (Adaševci, Principovac, Sombor, Subotica i Šid), okupacione radionice u tri prihvatna centra: heklanje/štrikanje, sportske aktivnosti, muzičke radionice, slikanje i slično (Sombor, Subotica i Šid) i radionice dokumentarnog filma u tri prihvatna centra (Sombor, Subotica i Šid).

Koordinatorka:
Milica Milović Kinoli

Mi to vidimo ovako – novi okviri za razgovore o migracijama

Osnovni cilj projekta je bio senzibilizacija i povezivanje studenata medijskih studija iz Subotice i Novog Sada sa izbeglicama i imigrantima smeštenim u prihvatnim centrima u Subotici, Somboru i Šidu kroz jednosemestralni kurs. Kurs se sprovodio na mađarskom i srpskom jeziku. Tokom predavanja obrađene su sledeće teme: etičko izveštavanje, medijska pismenost, ljudska prava i demokratija, globalni, nacionalni i lokalni političko-ekonomski okviri i konteksti, metodologija pripovedanja (storytelling) i uticaj medija na formiranje stava lokalne zajednice o migrantima/izbeglicama, i naposletku, postavljanje novih okvira u kojima su migranti/izbeglice predstavljeni od strane studenata učesnika projekta.

Pored predavanja studenti su imali priliku da uče-

stvuju i u živoj biblioteci, gde su žive knjige bili migranti/izbeglice koji su ispričali svoju priču, a studenti su imali priliku da čuju i zabeleže njihove priče. Organizovane su i studijske posete prihvatnim centrima u Vojvodini, kao i finalni javni događaj - Živa biblioteka otvorena za javnost. Studenti su razgovarali sa migrantima/izbeglicama, bolje su se upoznali i zajednički su osmislili i napravili male video zapise i članke o migraciji koji su objavljeni u studentskim medijima i ponuđeni drugim medijima.

Projekat se sprovodio u partnerstvu sa Učiteljskim fakultetom na mađarskom nastavnom jeziku u Subotici.

Koordinatorka:
Milica Milović Kinoli

Omladinska razmena mladih iz Novog Sada i Dortmundu

Ekumenska humanitarna organizacija zajedno sa partnerskim organizacijama okupljena u okviru Evangeličke omladine iz Dortmundu, Linena i Selma, učestvovala je na šesnaestoj po redu omladinskoj razmeni mladih iz Novog Sada i Dortmundu. Ovogodišnja razmena je realizovana u periodu od 30. marta do 8. aprila 2023. godine u pobratimskom gradu Dortmundu, ali i u Berlinu i Linenu na teme „Različitosti i pomirenja“ u cilju promovisanja interkulturnalnog učenja, pomirenja i poštovanja različitosti, evropskog građanstva i razmene mišljenja i stavova mladih o značaju jačanja učešća građana i građanki u životu lokalne zajednice i doprinosa pomirenju među mlađima.

Program razmene obuhvatao je obrazovne radionice ali i posete kulturnim institucijama, istorijskim muzejima kao i organizacijama civilnog društva koje su bile usmerene na očuvanje vrednosti, mira, tolerancije i dijaloga među mlađima, promociju kulturnih razlika i suočavanje sa prošlošću. U okviru razmene organizovan je i sastanak sa članom

veća Grada Dortmundu, Norbertom Damenom, te su mladi imali priliku da razgovaraju o omladinskoj politici i o saradnji mladih iz pobratimskih gradova. Takođe, mladi su imali priliku da provedu tri dana u kampu na jezeru Kanov, gde su naučili kako da upravljaju sa konfliktima i izazovnim situacijama u svakodnevnoj komunikaciji. Volonteri su doprineli da se postave šatori i pripremi kamp za naredne grupe mladih koji će biti deo edukativnih sadržaja i programa.

U programu su učestvovali mladi volonteri koji su uključeni u različite programe Ekumenske Humanitarne organizacije i volonteri partnerkih organizacija iz Linena i Dortmundu uzrasta od 16 do 19 godina.

Podsećamo da je prva razmena mladih iz Dortmundu i Novog Sada održana još davne 2008. godine. Sledeći program razmene mladih biće održan 2024. godine u Novom Sadu, kada će mladi iz Dortmundu imati priliku da posete pobratimski grad Novi Sad.

Radionica druželjubivosti: dijakoninski život u različitosti

U okviru Evropskog dijakonskog procesa Svetske luteranske federacije u periodu od 22. do 25. januara u glavnom gradu Estonije (Talin) su se održavale radionice na kojima je prisustvovala i direktorka Ekumenske humanitarne organizacije Anna Brtk Valent. Tema radionica je bila „Druželjubivost: dijakoninski život u različitosti“.

Tim povodom, Estonska evangeličko-luteranska crkva ugostila je grupu dijakonijskih praktikanata

iz crkava članica Svetske luteranske federacije u Evropi. Radionice na kojima je učestvovalo 11 predstavnika crkava u regionu je posetio i nadbiskup Estonske evangeličko-luteranske crkve i potpredsednik Svetske luteranske federacije za centralnu i istočnu Evropu, Urmas Vilma, koji je objasnio kritičnu ulogu crkve u zalaganju za mir, uključujući njenu podršku ukrajinskim izbeglicama. Učesnici na radionicama su razvijali novi program učenja radi otvorenijeg pristupa dijakonije društvima koja su sve raznovrsnija.

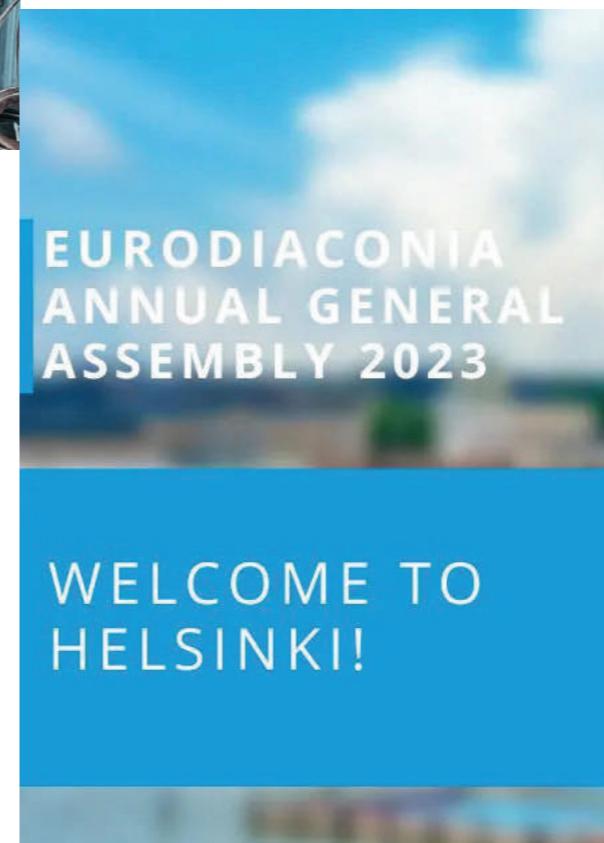
Godišnji sastanak Eurodijakonije

zgradnja Europe poverenja, solidarnosti i raznolikosti kroz dijakonijski rad bila je glavna tema godišnjeg sastanka Eurodijakonije koji je u periodu od 25. do 29. aprila održan u Finskoj, u Helsinkiju. Eurodijakonija je evropska mreža dijakonijskih organizacija koje pružaju socijalne i usluge zdravstvene zaštite i zalažu se za društvenu pravdu. Domaćin ovogodišnjeg skupa bila je fondacija Helsinški dijakonijski institut.

Trodnevni program pokrio je teme socijalne Europe,

pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama, političkih promena, EU parlamentarnih izbora, a bilo je reči i o ulozi dijakonijskih organizacija u današnjoj Evropi. Tokom trajanja sastanka, organizovane su i mnogobrojne studijske posete kako bi se bolje razumeo način pružanja socijalnih i zdravstvenih usluga najugroženijim pojedincima u Finskoj.

Predstavnik Ekumenske humanitarne organizacije na ovom skupu bio je koordinator projekta Damir Krkobabić.

Sastanak mreže za ekstremnu bedu – predstavljanje DDM model stambene podrške

Ekumenska humanitarna organizacija je na ovogodišnjem sastanku Eurodijakonija mreže za ekstremnu bedu predstavila DDM model stambene podrške kao jedan od mogućih načina podrške za prevazilaženje energetskog siromaštva i smanjenje troškova energenata. Eurodijakonija je sastanak organizovala 5. i 6. juna 2023. godine u Rimu. Domačin sastanka mreže bila je Dijakonija Valdese iz Italije.

Poslednjih godina Evropu su zadesile uzastopne krize: pandemija COVID-19, rat u Ukrajini i rastuće cene energenata i svakodnevnih troškova za život. Ove krize su veliki izazov za sisteme socijalne zaštite zato što dovode veliki broj ljudi u siromaštvo i socijalnu isključenost. Fokus sastanka članica mreže je pitanje energetskog siromaštva u kontek-

stu trenutne krize uvećanih troškova za život.

Model stambene podrške koji EHO primenjuje u Srbiji od 2008. godine je predstavljen kao jedan od načina ublažavanja troškova energenata. Model je razvijen s ciljem poboljšanja uslova života Roma i drugih socijalno ugroženih osoba u Srbiji.

„Obnova podstandardnih naselja zasnovana na potrebama njihovih stanovnika“ je podrška ugroženima zasnovana na načelima poštovanja ljudskih prava i koristi efikasan multisektorski pristup, isprobani i primenjivan u Republici Srbiji od strane Ekumenske humanitarne organizacije i švajcarskog partnera organizacije HEKS/EPER. Govornica na ovom skupu je bila koordinatorka Slađana Jovanović.

Konsultativni sastanak o unapređenju života mladih i žena

Na poziv ACT alijanse, EHO je zajedno sa drugim članicama ove mreže iz regiona učestvovao na konsultativnom sastanku sa predstavnicama Populacionog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA). Sastanak je održan od 18. do 20. juna 2023. godine u Istanbulu, a na njemu su razmatrani načini i mogućnosti kako naše orga-

nizacije u regionu mogu doprineti ispunjenju ciljeva UNFPA i unaprediti život mladih i žena. Poseban akcenat je stavljen na borbu protiv nasilja nad ženama i obeležavanju i promociji 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama. Predstavnica Ekumenске humanitarne organizacije na ovom skupu bila je koordinatorka projekta Marija Parnicki.

Konferencija o prevazilaženju rasizma u crkvi

Prevazilaženje rasizma u crkvi bila je tema konferencije koju je organizovala mreža Church and Peace u periodu od 29. septembra do 01. oktobra 2023. godine. Konferencija je održana u holandskom gradu Barlo, a učestvовало је преко 70 predstavnika evropskih crkava i crkvenih organizacija које се баве изградњом мира

i tolerancije међу ljudima. U kontekstu миграција и мигрантске кризе, посlednjih година расте број tzv. мигрантских црквених заједница у западној Европи. Зато је циљ конференције био да се критички сагледају црквене заједнице које некада нису довољно инклузивне и склоне су ксенофобији и расизму. Скупу је приступала пројектна координаторка Marija Parnicki.

30 godina organizacije Nada za Istočnu Evropu

Naš dugogodišnji partner Nada za istočnu Evropu iz Nemačke proslavio je svoj 30. rođendan. Proslavi koja je održana 1. oktobra prisustvovale su i predstavnice EHO, direktorka Anna Brtka Valent i saradnica Katalin Borbaš.

Proslavu je otvorila direktorka Dijakonije Virtemberg dr Aneta Noler i istakla da je zadatak hrišćana da se suprotstave nepravdi i da se jedni prema drugima odnose na human način. U okviru proslave podeljene su nagrade pobjednicima takmičenja za novinare „Istraživanje istočne Evrope“.

Sastanak mreže pružalaca socijalnih i zdravstvenih usluga

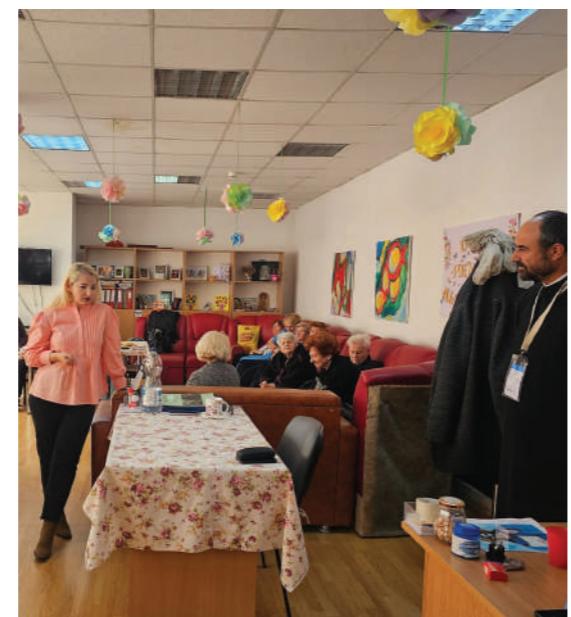
Sastanak mreže Eurodijakonije za socijalnu i zdravstvenu zaštitu održan je u Temišvaru 12. i 13. oktobra 2023. godine sa fokusom na društvene inovacije u pružanju dugotrajne nege i korišćenju digitalizacije. Domaćin skupa bila je Fondacija Filantropija Temišvar.

U preporuci Saveta Evrope o pristupu visokokvalitetnoj dugotrajanoj nezi, članice su pozvane da kontinuirano uskladiju ponudu usluga dugotrajne nege sa potrebama na terenu, kako bi se zadovoljile različite potrebe i podržavala sloboda izbora, učešće u donošenju odluka, uključujući i dostupnost inovativnih tehnologija i digitalna rešenja u pružanju usluga nege.

Tokom trajanja sastanka, organizovane su i studijske posete kako bi se bolje razumeo način pružanja sveobuhvatnih usluga dugotrajne nege koje podržavaju autonomiju i nezavisan život dok se suočavaju sa potencijalnim izazovima digitalizacije.

Diskutovalo se o ključnim merama koje se mogu

primeniti za ublažavanje uticaja demografske promene u Evropi i šta se može učiniti da se osigura da ljudi kojima je potrebna nega dobiju pomoć koja im je potrebna. Bila je to i prilika da članovi mreže razmene dobre prakse u oblasti nege. EHO je predstavljala Borka Vrekić, koordinatorka projekata.

Sastanak mreže za migracije i zapošljavanje

zazovi sa kojima se suočavaju žene migranti u pristupu kvalitetnom zapošljavanju bila je glavna tema sastanka Zajedničke mreže za migracije i zapošljavanje pri Eurodijakoniji koji je održan u Parizu, 25. i 26. septembra 2023. godine. Domaćin ovogodišnjeg skupa bila je Federacija protestantske uzajamne pomoći.

Poslednjih godina sve je veća pažnja posvećena potrebi da se integraciji migranata pristupi primjenjujući intersektorski i rodni pristup, posebno zbog trenutnih okolnosti i izazova sa kojima se suočavaju žene migranti i izbeglice koje stižu u Evropu. U poređenju sa muškarcima, žene migranti nailaze na veće poteškoće u obezbeđivanju kvalitetnog zaposlenja, u pristupanju obukama i kursevima jezika, kao i uslugama integracije. Strukturalne prepreke i poteškoće da se integrišu na tržište rada, podstiču žene migrante da prihvate poslove za koje su prekvalifikovane, ili da prihvate neformalne, niskoplaćene ili nesigurne poslove koji ne štite njihova prava niti obezbeđuju sigurnost prihoda ili pristup socijalnoj zaštiti, doživljavajući visoke stope siromaštva zaposlenih. Ovo posebno važi za žene migrante bez dokumenata, koje obično na kraju prihvate nesigurne poslove u sektoru nege ili

čišćenja i budu izložene višestrukim oblicima eksploatacije.

Imajući u vidu ovu pozadinu, sastanak mreže je poslužio za razmenu ideja među članovima Eurodijakonije o tome kako bolje podržati žene migrante i poboljšati njihov pristup kvalitetnom zapošljavanju i socijalnoj zaštiti. Svrha sastanka je bila da pruži platformu za razmenu iskustava i najboljih praksi, uz istraživanje potencijalnih rešenja za razvoj intersektorskog i rodnog pristupa integraciji migranata na tržište rada.

Tokom trajanja sastanka, organizovane su i studijske posete kako bi se bolje razumeo način pružanja sveobuhvatnih usluga migrantkinjama u Parizu prilikom njihovog zapošljavanja i/ili veće konkurentnosti na tržištu rada. U okviru panel predavanja fokusiralo se ne izgradnju lokalnog konsenzusa u olakšavanju pristupa zapošljavanju za migrante u saradnji sa lokalnim zainteresovanim stranama.

Predstavnici Ekumenske humanitarne organizacije na ovom skupu su bili projektni koordinatori Verdrana Bjelajac i Milisav Milinković.

Međunarodna konferencija „Stanovništvo i razvoj: osiguranje prava i izbora“

Zahvaljujući partnerima iz ACT Alijanse, direktorka naše organizacije je imala priliku da učestvuje od 17. do 20. oktobra na Međunarodnoj konferenciji o stanovništvu i razvoju (ICPD30) „Stanovništvo i razvoj: osiguranje prava i izbora“ koja je održana u palati Ujedinjenih nacija u Ženevi.

Države članice, međunarodne organizacije i predstavnici civilnog društva okupili su se kako bi razmotrili napredak postignut u implementaciji Programa akcije koji je 1994. godine usvojila Međunarodna konferencija o stanovništvu i razvoju (ICPD 1994).

Dani socijalnih politika u Briselu – predstavljanje DDM modela stambene podrške

Ekumenska humanitarna organizacija je na sastanku „Dani socijalnih politika“ predstavila DDM model stambene podrške kao jedan od modela za unapređenje stambenih i životnih uslova socijalno ugroženog stanovništva. „Dani socijalnih politika“ je organizovala Eurodijakonija 7. i 8. novembra 2023. godine u Briselu. Kako se približavaju evropski izbori 2024, Eurodijakonija je organizovala događaj na kojem je okupila člane i predstavnike evropskih institucija i partnerske organizacije. Predstavljeni su načini za poboljšanje stambenih uslova, desegregacija i pristup Roma pravu na adekvatno stanovanje.

Model stambene podrške koji EHO primjenjuje u Srbiji od 2008. godine predstavljen je kao primer dobre prakse i jedan od načina unapređenja loših životnih uslova u podstandardnim naseljima u koji-

ma pretežno žive pripadnici romske zajednice. Model je razvijen s ciljem uključivanja Roma u procese unapređenja stambenih i životnih uslova u Srbiji.

„Obnova podstandardnih naselja zasnovana na potrebama njihovih stanovnika“ je podrška ugroženima, zasnovana na načelima poštovanja ljudskih prava i koristi efikasan multisektorski pristup, isprobani i primenjivani u Republici Srbiji od strane Ekumenske humanitarne organizacije i švajcarskog partnera organizacije HEKS/EPER. Govornica je bila koordinatorka Sladana Jovanović.

UZ BLIŽNJE,
SA BLIŽNJIMA,
ZA BLIŽNJE!

Strateško planiranje

Početkom prošle godine je naša organizacija započela izradu novog petogodišnjeg Strateškog plana za period od 2024. do 2028. godine. Proces izrade Strateškog plana se zasniva na učeštu svih zainteresovanih grupa. Kroz konsultativne sesije sa zaposlenima,

članovima Skupštine EHO, korisnicima, donatorima, domaćim i stranim partnerima i volonterima, prikupljene su relevantne informacije za definisanje strateškog okvira za rad i dalji razvoj organizacije. Novi strateški plan stupio je na snagu januara 2024. godine.

Dokumentarni film o tri decenije rada EHO

Dokumentarni film „30 godina uz bližnje, sa bližnjima, za bližnje“ prikazuje rad naše organizacije od njenih početaka, kada je naglasak bio na humanitarnom radu, do danas, kada realizujemo brojne razvojne programe. Dokumentarni film je dostupan na linku:

<https://www.youtube.com/watch?v=TsUZC5bzoo>

CENTRALNA PROSLAVA 30 GODINA RADA

Centralna proslava 30 godina rada Ekumen-ske humanitarne organizacije održana je u sredu 10. maja. Proslava je okupila oko 200 zvanica, partnera i prijatelja naše organiza-cije.

Nakon obraćanja Anne Brtke Valent, direktorke EHO i Andrije Marčoka, predsednika Skupštine EHO, o saradnji sa našom organizacijom govorili su Danijela Kostić, članica Gradskog veća Grada

Novog Sada zadužena za socijalnu zaštitu i brigu o deci i porodicama, Angela Elmiger, šefica programa za Istočnu Evropu i Bliski istok iz HEKS/EPER (Švaj-carska) i Pjetur Torštajnson, direktor Regionalne kancelarije organizacije Nada za Istočnu Evropu Dijakonije Virtemberg (Nemačka).

U nastavku je usledio kulturno-umetnički program na kojem su nastupili Kamerni hor "Agape" Slovačke evangeličke a.v. crkve u Srbiji, Jovgen Nađ i paroh

Julijan Rac, predstavnici Eparhije svetog Nikolaja u Ruskom Krsturu i Bence Halasz ispred Reformat-ske hrišćanske crkve u Srbiji koji je recitovao. U okviru programa su nastupili i korisnici usluga Eku-menske humanitarne organizacije: Ante Raič, kori-snik Kluba za seniore koji je izveo recitaciju, deca iz naselja Adice koja su prezentovala svoje likovne i literarne radove i plesna grupa B13 koju čine mladi iz naselja Veliki Rit.

Tokom proslave premijerno je prikazan dokumen-tarni film „30 godina uz bližnje sa bližnjima, za bli-žnje“ i prezentovana publikacija „Prvih 30 godina dobročinstva na prelomu dva veka“ koji prate i ilu-struju tri decenije rada naše organizacije. Proslavu je pratila i izložba radova naših korisnika a prika-zane su i fotografije napravljene tokom poslednjih trideset godina.

Izložba "Otisak dobročinstva"

UKulturnoj stanici "Barka" u Novom Sadu, 10. oktobra otvorena je izložba dokumentarnih fotografija „Otisak dobročinstva“. Na izložbi je izloženo 30 fotografija koje

chronološki prate aktivnosti Ekumenske humanitarne organizacije od njenog osnivanja 1993. godine do danas. Posetoci su imali priliku da pogledaju fotografije i podsete se ili se upoznaju sa onim što je EHO činila tokom 30 godina postojanja.

Otkrivena bista Karolja Bereša

Povodom 30 godina osnivanja Ekumenske humanitarne organizacije i 15 godina od kako je preminuo njen osnivač i prvi direktor, 30. oktobra otkrivena je bista Karolja Bereša. Karolj Bereš, osnivač i prvi direktor EHO, bio je jedan od najvećih zagovornika i poštovalaca vrednosti međuverske i međuetničke tolerancije, ekumenskog dijaloga i saradnje među ljudima bez obzira na njihova lična svojstva.

Bista Karolja Bereša, koju su nakon svečanog programa otkrili predstavnici crkava osnivača EHO, delo je novosadskog umetnika, vajara i pesnika Lasla Siladija. Nalazi se u dvorištu Ekumenske humanitarne organizacije kao spomen na čoveka koji je postavio temelje naše organizacije i čije nasleđe nastavljamo da čuvamo i dalje razvijamo.

Publikacije koje smo izdali 2023. godine

Katalog projekata Ekumenske humanitarne organizacije

http://ehons.org/rs/uploaded/katalog_SRPSKI.pdf

http://ehons.org/rs/uploaded/katalog_ENGLESKI.pdf

Dobročinstvo na prelomu dva veka

<http://ehons.org/rs/uploaded/30%20SRPSKI%20web.pdf>

<http://ehons.org/en/uploaded/PDF/30%20ENG%20web.pdf>

U tuđim cipelama

http://ehons.org/rs/uploaded/stories/2023-08-31/PUBLIKACIJA_MI%20TO%20VIDIMO%20VAKO_IOM.pdf

Znanjem u svet jednakosti

<http://ehons.org/rs/uploaded/stories/2024-03-19/PUBLIKACIJA%20za%20sajt.pdf>

Izveštaj revizora 2023.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijsku poziciju EHO na dan 31. decembra 2023. godine i njenu finansijsku uspešnost za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Organima upravljanja i direktorki
Ekumenska humanitarna organizacija, Novi Sad

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izveštaja Ekumenske humanitarne organizacije, Novi Sad, ulica Čirila i Metodija 21 (u daljem tekstu: 'EHO'), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine, bilans uspeha za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz finansijske izveštaje koje uključuju sumarni pregled značajnijih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijsku poziciju EHO na dan 31. decembar 2023. i njenu finansijsku uspešnost za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izveštaja koji je naslovjen pod nazivom 'Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja'. Mi smo nezavisni u odnosu na EHO u skladu sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Srbiji i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srbije, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu sposobnosti EHO da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, obelodanjujući po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja, primenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namerava da likvidira EHO ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja EHO.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naš cilj je sticanje uveravanja u razumnoj meri o tome da finansijski izveštaji, uzeti u celini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške, i izdavanje revizorskog izveštaja koji sadrži mišljenje revizora. Uveravanje u razumnoj meri označava visok nivo uveravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomsku odluku korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Kao deo revizije, u skladu sa ISA standardima, mi primenjujemo profesionalno posudovanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako mi:

- Vršimo identifikaciju i procenu rizika da materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavanje i obavljanje reviziskih postupaka koje su prikladni za te rizike, i pribavljanje dovoljno adekvatnih reviziskih dokaza da obezbede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje su veći nego da pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, nameerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilježenje interne kontrole.

Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.

Vršimo procenu primenjenih računovodstvenih politika i u kojoj meri su razumne računovodstvene procente i povezane obelodanjuvanja koje je izvršilo rukovodstvo.

Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih reviziskih dokaza, da li postoji materijalna neizvesnost u vezi da dogadjajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u svom izveštaju skrenemo pažnju na povezana obelodanjuvanja u finansijskim izveštajima ili, ako takva obelodanjuvanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na reviziskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja revizora. Međutim, budući dogadjaji ili uslovi mogu da posledice da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vreme revizije i značajne reviziske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Olivera Loci
200048068

Digitally signed by
Olivera Loci 200048068
Date: 2024.03.29
09:45:11 +01'00'

Potpis revizora:
Ime revizora koji je potpisao:
Adresa revizora:

Datum izveštaja:

29. mart 2024. godine

Naziv donatora / Donor	Zemlja - donator / Donor's country	Uplaćene donacije tokom 2023 RSD / Income from Donation in 2023 RSD
Opština Raška / Municipality of Raška	Srbija / Serbia	50.545.506,18
Swiss Church Aid / Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz(HEKS)	Švajcarska / Switzerland	42.861.637,11
Brot für die Welt	Nemačka / Germany	28.161.821,36
Opština Bački Petrovac / Municipality of Bački Petrovac	Srbija / Serbia	13.983.692,29
Opština Plandište / Municipality of Plandište	Srbija / Serbia	13.341.568,44
Diakonie Würtemberg - Evangelical Lutheran Church in Würtemberg	Nemačka / Germany	10.777.130,12
Evangelical Luth.Church Chicago US	SAD / USA	9.788.699,13
ACT Alliance	Švajcarska / Switzerland	7.954.495,43
Fondacija Herbert Stepić / Herbert Stepic CEE Charity	Austrija / Austria	6.257.814,75
Opština Alibunar / Municipality of Alibunar	Srbija / Serbia	3.905.000,00
International Organization for Migration(IOM)	Švajcarska / Switzerland	3.239.580,66
Otto per Mille - Tavola Valdese	Italija / Italy	2.328.067,82
Program Ujedinjenih nacija za razvoj / United Nations Development Programme(UNDP)	SAD / USA	1.969.506,68
Gustav Adolf Werk	Nemačka / Germany	1.755.325,50
Gradska uprava za dečiju i socijalnu zaštitu Novi Sad / City Government for Children and Social Protection Novi Sad	Srbija / Serbia	1.100.000,00
Ostali donatori(zbirno) / Other donors (jointly)		7.490.254,89
Donatori - ukupno / Donors - total		205.460.100,36
Redni broj / Number	Zemlja donatora / Country of Donors	Uplaćene donacije u 2023 (RSD) / Income from Donations in 2023 (RSD)
1	Srbija / Serbia	89.239.632,40
2	Švajcarska / Switzerland	54.055.713,20
3	Nemačka / Germany	40.846.268,43
4	SAD / USA	11.758.205,81
5	Austrija / Austria	6.257.814,75
6	Italija / Italy	2.962.932,61
7	Ostali / Others	339.533,16
UKUPNO/TOTAL		205.460.100,36
		100,00%